

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. I. Reip. Perfectionem & felicitatem duabus inniti columnis, Veritati &
Virtvti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

TRACTATUS TERTIVS,

DE PERFECTIO-
NE REIPVB. CIRCA COM-MVNEM AGENDI MODVM INTER MAIO-
RES, ET MINORES, ET ÆQVALES: AC
in gubernatione Familiarum.

CAPVT I.

REIPVB. PERFECTIIONEM ET FELICITATEM
duabus inniti columnis; VERITATI ET VIRTVTI.

VONIAM Respublica vniuersim est congregatio quæ-
dam multorum hominum, qui eisdem legibus dirigun-
tur & gubernantur: perfectionem suam & felicitatē fun-
datam habet super insignes duas columnas, siue bases,
quas VERITATEM & VIRTVTATEM appellare possumus.
Veritas intellectum nostrum illustrat; complectiturque
res omnes, quas ad vltimum ac supremum finem nostrū
consequendum scire tenemur. Sunt autem huiusmodi veritates *duplices*:
quædam *naturales*, rationis lumini conformes, quas Dauid *alumen vultus Do-*
mini appellat: quæ nobis manifestant *bonum* faciendum, & *malum* fugien-
dum. Ex quo *duplici* capite, teste S. Thoma, procedunt omnia *legis natu-*
ralis præcepta, quæ omnes homines obligant & obstringunt, alia sunt ve-
ritates *supernaturales* à Deo D. N. reuelatæ ad manifestanda mysteria cre-
denda; & opera facienda cum ea *excellentiâ*, quam *lex evangelica* in speciali-
bus suis præceptis & consilijs edocet. Hæc veritas est *columna prima*, cui
Reip. & omnium eius partium perfectio innititur. Super eam construitur
rectitudo legum humanarum; verborum nostrorum *candor*; promissionum
fides; commerciorum mutuorum *sinceritas*; mutua hominum inter se *a-*
micitia, & societas, & qua ab omnibus colendus est Deus, *Religio* artes omnes
ac *scientiæ*; *vita* denique *contemplatiua* in omnibus suis operibus: cuius *caput*
est *suprema veritas*, hoc est ipsemet Deus; & reliquæ veritates, quas suis in-
terdum *amicis* solet *notas* *facere*.

SED quoniam ad salutem & perfectionem nostram nō sufficit cognitio
veritatis, necessaria est altera columna VIRTVTIS: quæ nos ad operanda,

que

Dua colum-
na Reipubl.

I.

Veritas na-
turalis,
a Psal. 4.7.

1. 2. q. 91. a.

2. 2. q. 94.

a. 2.

Supernatu-
ralis.

2. 2. q. 180

a. 4.

b. Ioh. 15, 15

3. Pol. 4. 6.

2.
Virtus Na-
turalis in
humana.

Supernatu-
ralis in Re-
publ. Chri-
stiana.
c Sap. 8. 7.

Virtus &
Veritas so-
cia.
d3, Reg. 7.
15. 21.
e2. Par. 3. 17
f Iere. 52. 21.

D: 2 colum-
na templi.

g3. Es. 4. 36.

h Mat. 16. 28

quæ nouimus impellit; Et (Aristotele teste) finis est Rerum pub. ac ciuitatum in quibus conueniunt multi; non solum venatalem vitam quiete, sed etiam *studiosè* ducant; studentes scilicet supremo huius vitæ bono, quod est ipsa *virtus*; quæ *duo* complectitur genera *Habuum*, quosdã, qui *rationis* dictamen sequuntur: & hi spectant ad Rempub. quæ *humana* est: alios excellentiores, & supernaturales, qui ductum, & lumen *fidei*, sanctiq; Spiritus motione, & impulsu sequuntur: & hi sunt finis Reip. quæ est *Christiana*. Summe aded præclari & excellentes, vt Sapiens, loquens de *temperantia*, *prudẽtia*, *iustitia*, & *fortitudine* à diuina prouidentia prouenientibus, addat: quibus *utilius nihil est in vita hominibus*, eò quod innumeri sint, & præstantissimi fauores, & præmia in hac & futura vita promissa, eas exercentibus: vt omnes Ecclesiæ & Reip. Christianæ ciues animentur, ad vitam super vtramque hanc columnam firmiter ac solide fundidam. Quia *virtus* non inuenitur sine veritate: & *veritas* semper suspirat, vt sociam habeat *virtutem*: cù vtramque autè obtinebitur *perfectio* & *felicitas*, quam possunt homines desiderare.

H O R V M omnium stupendam quandam figuram licebit videre in celeberrimis illis duabus d *columnis arsis*, quas statuit Rex Salomon in *porticu templi*; *vnam ad dextram*, quam vocauit *IOACHIN*, quod firmitatem significat: *alteram etiam erexit columnam e ad laeuam* & vocauit *nomen eius Booz*, quod significat *fortitudinem*: vtramque autem f *columna* erat *decem & octo cubitorum altitudinis*, f *porro grositudo eius quatuor digitorum* & *intrinsecu caua erat*: & *capitella super vtramque area*; d *in modum huius posuit*. d *Linea que sine f funiculus d in modum vetis siue catenarum duodecim cubitorum ambebat septies columnam versus summitatem*: d *malogramata autem ducenta in duobus ordinibus*, e *centum quidem catenulis siue reit interposita*: alia vero *centum exterius f dependentia*, d *Que omnia erant fusilia ex are*. Hæ duæ columnæ in morali sensu significant *veritatem* & *virtutem*: quæ templum Ecclesiæ pulcherrimè exornant, & Rempubliam Christianam cum magna stabilitate & fortitudine sustinent: nihil enim in mundo est sublimius, elegantius, nec firmiter aut fortius, quàm illæ sint. V E R I T A S F I D E I aded altè ascendit vt ad ipsius Trini & vnus Dei summum peringat; & suprema mysteria, altissimaque Perfectionis dictamina, quæ excogitari possint, manifestet. V I R T V S etiam Christiana aded est excelsa, vt ad vnitionem cum ipsomet Deo pertineat, transformans humanum spiritum in diuinum cum magna inter vtrumque similitudine. g V E R I T A S (vt dicitur in tertio libro Esdræ) *magna est*, & *fortior præ omnibus*, contra quam neque vinum, neque Rex, neque mulier, nec res vlla creata prævalere potest: quia V E R I T A S *manet*, & *inualescit in æternum*, & *vitit*, & *obit*, *in secula seculorum*. Et veritas nostræ fidei est aded firma columna, h v-

portantur licet possint eam oppugnare, non tamen prevalere aduersus eam; quia eius soliditas in Christo est inuicta, & VIRTVS Christiana ad eam est fortis columna: vt nulla i tribulationes, angustia, aut persecutiones mundi huius aut carnis possint eam labefactare, aut destruere, ed quod innitatur diuinæ potentia, eiusque gratiæ efficacitati. Quod verò columna illæ inuisibilis erant caue, seu vacua, hoc insinuat, quod intellectus & voluntas, in quibus veritas & virtus collocantur, sint ex se ipsis res caue, & absque firmitate & fortitudine aliqua. Quid enim mutabilius ac inanius intellectu humano, si Fide careat? & quid inconstantius ac fragilius voluntate, virtute spoliata? Sed hoc ipsum tamen iuuat, vt veritas & virtus sint in homine iusto firmiores. Nam agnoscens ille vacuitatem suam, & nihilum suum: non sibi sed DE o fidit, à quo & stabilitas & fortitudo illi protueniet. Iuxta illud quod ipse DEVS per os Dauidis dixit, *liquescit terra*, & in nihilum quasi redacta: sed ego confirmavi columnas eius: nam in humilibus animabus valde profundas radices faciunt, VERITAS & VIRTUS. Latet etiam mysterium in eo quod columna essent duodecim cubitorum late, linea siue funiculo mensurata: grossitudo verò esset quatuor digitorum; significat enim (vt ait Beda) quod doctrina vitæ exemplaris duodecim Apostolorum, in quatuor euangelijs nobis proposita, sit amullis & regula, qua nostram debeamus mensurare; & cui debeat nostra firmitas inniti. quod etiam Apostolus ipse significauit, dicens *Inos super adificatos esse super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, & vnitos summo angulari lapidi Christo IESU.*

SED quid de capitellis dicemus, quæ sunt suprema columnæ pars? VERITAS enim & VIRTVS capitella sua habent stupendæ pulchritudinis & excellentiæ: quorum acroteria sunt lilia cum multis malogranatis reti insertis, aut ex ea pendentibus. vt intelligamus, tunc veritatem & virtutem prodere pulchritudinem & felicitatem suam, & bonorum, quæ in se continent, sublimitatem: cum crescentes ad suum perueniunt fastigium. VERITAS est instar retis multis mysterijs varijsque præceptis & consilijs, quæ proponit, contextum: VIRTUS est instar catenæ seu torquis multarum anularum, habituum scilicet studiosorum sibi met per prudentiam & charitatem innexorū. Et vtraque ambit septies columnam versus capitellū: vt significetur firmitas, qua iusti catenā veritatū, & virtutum complectuntur, in eam & proficientes de virtute in virtute, & de veritate in veritate. quam ob rem semper impellunt & extimulant ad opera valde gloriosa: tum interiora, quæ significantur per centum malogranata, ipsi reti inserta: tum etiam exteriora quæ indicantur per alia centum, exterius pendentia. Dicuntur autem centum, (qui numerus est perfectionis) ad ostendendam omnium horum o-

perum

i Rom. 8. 5.

Potentia no
stra ex se
vacua in
Deo firma.k Ps. 74. 4.
12. Apostoli.
Lib. de templo
c. 18.4. Euanga-
listæ.

Eph. 2. 20.

Veritatis &
virtutis pro-
fectum.

m Ps. 82. 8.

Eleemosyna
virtus ei.

Premia in-
florum.

n Ad Phil.

1.7

o Ad Rom.

14.17.

p 2. Co. 1.12.

q 1. Co. 15. 37.

r 1. Cor. 3. 17.

s Can. 2. 1.

t Mat. 6. 3. 9.

3.

Spiritus S.

ignis.

Christus D.

protoplastice

iustorum.

u Gal. 2. 9.

x Phi. 3. 21.

perum multitudinem & præstantiam, quia in singulis inveniuntur multa virtutum exercitia, sicut in malo granato plurima continentur grana. Nam in vnico actu *eleemosyna*, si bene fiat, inuenitur *Fides*, quæ illam dirigit; *Charitas*, quæ illam imperat; *Misericordia*, quæ executioni mandat; *Obedientia*, quæ illam comitatur; *Mortificatio*, quæ obicem remouet; & *Spes* quæ illam reddit facilem & iucundam.

VENIAMVS nunc ad *lilia*, quæ sunt capitellorum extrema, & Symbola præstantissimorum præmiorum & coronarum, quas largitur Deus amplectentibus *veritatem & virtutem*, cum prædicta perfectione, firmitate & constantia. Liliu[m] est *n pax Dei, quæ exuperat omnem sensum*: o *gaudium in spiritu sancto*: & *p gloria ac lætitiâ ex testimonio bonæ conscientie*; est q[ue] *victoria* quam dat nobis Deus de nostris inimicis; est *libertas spiritus* cordis latitudo supra omnia creata, de contemplatio summi boni, & cum eodem coniunctio per amorem arctissimum: super omnia tamen *lilium*, quod has columnas coronat, est ipsemet Deus, qui seipsum dignatus est *lilium* appellare ob infinitam suam pulchritudinem & excellentiam: cuius *aspectus* & possessio sufficit ad beatificandos omnes, ipsum aspicientes: cuius *odore* confortantur quicumque spem habent eum videndi ac possidendi; & quicumque pignus habet id consequendi: statim ei pars aliqua incipit *felicitis suæ sortis*. Denique etiam est *fragrans liliu[m]*, præmium ipsum *temporale*, quod illis *adiicitur*, tot diuitiarum, & honorum, quot illis expedit habere, ad hanc vitam ita ducendam, vt æternam consequantur.

SE D quis ad eam peruenire poterit celsitatem? quis præstantem adeo fabricam in templo animæ suæ delineare possit? non enim sine magna aliqua causa hæ columnæ, & earum capitella, lilia ipsa & malogranata omnia erant *ex ære fusili*, & in protoplastice fusa: nam quemadmodum *ignis* ipsum ær liquefacit; *protoplastice* verò siue matrix ei dat figuram; & qualis ipsa matrix est, tale prodit, quod in eam infunditur: ita proprium est *spiritui sancti*, diuini sui amoris igne durum cor nostrum emollire: ac liquefacere: vt in rebus omnibus aptet sese *protoplastice* suæ, qui est ipse Christus D. infinitæ perfectionis colūna: à qua omnes Iusti figuram suam accipiunt: illi præcipue quos Apostolus, in *Ecclesia columnas* appellat. Ipse est *exemplar veritatis & virtutum* omnium, quæ sunt cordibus nostris imprimenda: quæ eò perfectiores erunt, quod ipsi fuerint magis cõformes: idẽ quoq; est *protoplastice insigniorũ operũ* quæ Iusti instar malogranatorũ producant: quæ opera eò excellentiora erunt: quo magis illa imitabuntur, quæ ipse ad nostrum exemplum edidit. Imò & ipsorum *liliorum, & præmiorum*, electis ipsis reddendorum, est etiam *protoplastice*: quemadmodũ enim illum in vita sequi & imitari debent: ita eidem erunt similes in gloria. quia ipse *x reformabit corpus*

hoc

hoc mortale *humilitatis nostrae, ut configureretur corpori claritatis suae.*

DENIQUE cum Respublica Christiana vita ac doctrinae huius Domini erit conformis: tunc omnem suam perfectionem & felicitatem habebit. ac proinde illustria illa cognomina ei competent, quae Isaias Propheta illi imposuit dicens: *et vocaberis ciuitas Iusti, urbs fidelis, in qua scilicet Iustus Iustorum per fidem, & charitatem habitet: & in qua virtus splendeat, veritas, Iustitia, & sanctitas cum abundantia pacis. Eris quoque urbs fidelis: ostendens fidelitatem tuam in credendis omnibus, quae Deus reuelat; & in custodiendis legibus ab ipso praescriptis: & in sperandis promissis ab ipso factis. Et ipse Deus in eis adimplendis erit fidelissimus: & enim benedictionem dabit supremus hic legislator, ut ire possis de veritate in veritate; ac de virtute in virtutem: donec videas Deum Deorum in Sion. vbi vocaberis & ciuitas Dei viuentis, Hierusalem caelestis, cuius ciues sunt multa millia Angelorum: erisque eiusdem gloriae particeps in aeternum, Amen.*

4.
Ciuitas Iusti & fidelis
y Isa. 1. 26.

z Pf. 83. 8.

z Heb. 12. 22

CAPVT II

MAIORES, MINORES, ET AEGVALES DEBERE
suis obligationibus satisfacere: & cum Christiana charitate, & humanitate mutuo inter se agere.

NAQUEQUE RESPUBLICA, siue saecularis illa siue Ecclesiastica, siue Religiosa in omnibus suis communitatibus & Familijs tres gradus complectitur personarum, quas licet *Maiores, Minores, & Aequales* appellare. Per *Maiores* in saeculari Repub. (de qua nunc, eo quod prima sit, nominatim agemus) intelligimus Reges, Principes, Gubernatores, Iudices, omnesque priuatos Dominos & Patres familias: *Minores* appellatur subditi, famuli, mercenarij; filij quoque respectu parentum; & vxores respectu suorum virorum. *Aequales* sunt reliqui ciues, amici, fratres; & ipsi Domini inter se, & famuli similiter. Et quemadmodum sanitas & pulchritudo corporis in eo sita est, quod eius oes partes sanae sint & perfectae: ita Reip. & familiae cuiusuis perfectio in eo consistit, vt omnes illi sint perfecti: Superiores in gradu suo, & subditi, & Aequales in suo. Quod *quatuor* hisce rebus praecipue poterunt obtinere.

Tres gradus
Respublicae.

Quatuor ad
perfectionem
horum re-
quisita.

I.
Vocatione
sua contentus
sit.
E. 15. de ci-
uit. c. 8.

PRIMO, si quisque sit eo statu, officio, & gradu contentus, qui a diuinae prouidentiae consilio illis obtigit. eum in modum, qui Tractatus primi, capite septimo est indicatus. Secundo, si inter se ipsos vero amore & conformitate vniatur. Nam (teste S. Augustino) ciuitas est coniunctio quaedam multo-